

INTERNATIONALE BESTSELLER

KATHARINA FUCHS

Familie levens

Gaan zij tot het
uiterste om hun
dromen uit te
laten komen?

XANDER

ROMAN

THERESE

Therese wist dat ze aan de late kant was. Met het dikke wetboek met de signaalrode kaft stevig onder haar arm geklemd probeerde ze twee treden tegelijk te nemen. Ze moest in de collegezaal zijn voordat het college begon. Alleen was haar kuitlange grijze rok niet gemaakt voor grote stappen en daarom was ze niet snel genoeg. Vlak voordat ze op de bovenste verdieping kwam hoorde ze de hoge dubbele deuren met een klap dichtslaan. Het geluid galmde na in het verlaten trappenhuis van de Vrije Universiteit in Berlijn. Een paar tellen later legde ze haar vingers op de ronde gepolijste messing deurknop, voelde het koude metaal in haar handpalm en aarzelde. Ze draaide haar gezicht naar rechts naar het hoge raam en keek naar de lichtblauwe ochtendlucht met de witte wolkjes. De kale takken van een beuk bewogen mee in de maartse wind, die ook de allerlaatste verdorde bladeren wegblië. Waarom was de metro op de Kurfürstendamm niet gekomen, vroeg ze zich af. Ze had meer dan twintig minuten op het perron gewacht en was uiteindelijk weer snel naar boven naar de bushalte gelopen. De bus had er eindeloos over gedaan om in Dahlem te komen. Nu was ze voor de tweede keer te laat en het semester was nog maar net begonnen. Ze haalde diep adem, trok de zware deur open en stapte op de parketvloer van de zaal. Professor Wolff stond achter de lessenaar en bladerde door het wetboek. De lange, slanke docent met de zijskeiding in zijn grijs gemêleerde haar leek haar niet op te merken. De zaal liep steil af naar zijn lessenaar en vanaf hier kon ze alle rijen goed overzien. Daar, zo'n drie meter bij haar vandaan, was een vrije stoel aan de rand, naast een student die ze vaag kende. Hij droeg een koningsblauwe trui die afstak tegen de grijze eentonigheid van de kleding van de andere mannen en knikte zelfs naar haar. Ze liep er zo onopvallend mogelijk naartoe. Hij legde zijn jas op zijn schoot, klapte de stoel voor haar neer en ze gleed

zonder haar jas uit te trekken op het gladde beukenhout. Gelukt, dacht ze. Ze ademde opgelucht uit en fluisterde: 'Bedankt!'

'En, weer de metro gemist?' fluisterde de jonge man naast haar terwijl hij haar aankeek. Hij had mooie gelaatstrekken en in zijn ver uit elkaar staande bruine ogen lag niet de geïrriteerde uitdrukking die ze van zo veel anderen gewend was.

'Nee, de metro kwam niet,' antwoordde ze zachtjes. En terwijl ze zich afvroeg waarom hij zo aardig en informeel tegen haar deed, viel de deur met een nog veel doordringendere, metaalachtigere klap in het slot dan toen de laatste student hem voor haar neus dicht had getrokken. Professor Wolff keek op en zijn ogen dwaalden zoekend over de hoofden van zijn studenten. Therese gleed verder naar beneden in haar stoel en maakte zich klein. Mijn muts, bedacht ze ineens. Ze was vergeten haar donkergroene alpinomuts af te doen.

'Juffrouw Trotha!' hoorde ze de scherpe stem van de professor en ze schrok. 'U bent te laat!'

Ze trok haar muts van haar hoofd en streek over haar strak opgestoken bruine haar. Ze kon wel door de grond zakken.

'Sorry,' zei ze zachtjes.

'Sorry, professor!' corrigeerde hij haar.

'Sorry, professor.'

'Nou, vooruit!'

Wolff leek enigszins gesust en verdiepte zich weer in de wetteksten. Therese slaakte een zucht van verlichting.

'Je hebt het doorstaan!' fluisterde haar buurman, en ze knikte nauwelijks merkbaar. Maar opeens sloeg Wolff zijn armen over elkaar en legde twee vingers tegen zijn wang. Hij nam haar op. Na een paar seconden zei hij: 'U kunt ervan uitgaan dat hier studenten zijn die iets willen leren, juffrouw Trotha. Bent u een van hen?'

'Ja, professor,' antwoordde ze, terwijl ze haar handen onder de tafel ineenvouwde.

'Ik maak me een beetje zorgen... We willen immers niet dat u meteen aan het begin van het laatste semester belangrijke stof voor het

examen mist! Komt u maar hier,' zei hij, terwijl hij met zijn rechterarm een beweging maakte die vast uitnodigend bedoeld was. 'Er is hier op de eerste rij nog een stoel voor u vrij, naast juffrouw Von Prignitz. We houden onze enige twee dames graag in het zicht, nietwaar, heren?'

Er ging een goedkeurend gemompel door de zaal. Zoals wel vaker draaiden de studenten hun hoofd naar haar om en lag er een mengeling van irritatie en sensatiezucht in hun blik. Therese voelde dat ze rood werd. Zoals altijd had ze geen andere keuze dan de professor te gehoorzamen. Langzaam stond ze op van haar stoel. Vanuit haar ooghoek zag ze de spijtige blik van de jonge man met de koningsblauwe trui. Terwijl ze met een knalrood hoofd de steile trap af liep, hoorde ze het gefluister.

'Vergis ik me of is ze sinds vorig semester nog lelijker geworden,' hoorde ze de stem van een jonge man een paar rijen boven haar. Hij fluisterde zo luid dat vrijwel iedereen het kon horen. Er klonk onderdrukt gelach.

Therese durfde niet in de richting te kijken waaruit de belediging kwam, maar ging met gebogen hoofd op de lege stoel op de eerste rij zitten. Ze wilde het liefst haar oren met haar handen bedekken en de zaal uit rennen.

'Nu ook de laatste studente de weg heeft gevonden naar onze collegezaal en op haar stoel zit, kunnen we eindelijk beginnen. Dit gaat helaas van uw collegetijd af, heren...' Na een korte retorische pauze om ruimte te geven aan het luide gemopper voegde hij eraan toe: '... en dames.' Hij keek opnieuw naar de voorste rij.

Therese durfde hem amper aan te kijken. Misschien ging hij haar nu ook nog als eerste een vraag stellen. Vanaf het eerste semester had professor Wolff zijn mening over vrouwen in de rechtsgeleerdheid niet onder stoelen of banken gestoken. Er was geen enkel college geweest waarin hij niet had geprobeerd om haar of de enige andere vrouwelijke student voor schut te zetten. Nu had hij het op haar medestudente gemunt.

'Juffrouw Von Prignitz,' begon hij, terwijl hij met zijn uitgestoken

hand naar de studente naast haar wees. ‘Stelt u zich voor dat u bij het mondeling examen van het Eerste Staatsexamen zit, wat in de komende zes maanden het geval zou kunnen zijn. Puur theoretisch natuurlijk, want daarvoor zou u de schriftelijke examens moeten hebben gehaald.’

Thereses buurvrouw begon meteen zenuwachtig met haar voet te wippen, die in een lage schoen stak. Therese was opgelucht dat zij voorlopig buiten schot bleef.

‘Wat kunt u ons vertellen over de constructie en theorie van *culpa in contrahendo*,’ vervolgde professor Wolff, ‘wat immers een van de marginale problemen van de casus is die ik tijdens het vorige college heb uitgedeeld.’

Aan de andere kant vermoedde Therese dat Marie von Prignitz waarschijnlijk geen bijzonder bevredigend antwoord op de vraag zou kunnen geven. Ze mocht Marie graag en was al vrij snel met haar bevriend geraakt. Niet alleen omdat ze de enige andere vrouwelijke student van het semester was, maar ook omdat hun verleden overeenkomsten vertoonde. Ze waren allebei opgegroeid op grote landgoederen die aan het einde van de oorlog in handen van het Rode Leger waren gevallen. Therese kwam van landgoed Feltin, niet ver van Chemnitz. Haar familie was kort na het einde van de oorlog onteigend. Maries familielandgoed lag in het district Allenstein in het voormalige Oost-Pruisen. De gebeurtenissen die ze aan Therese had beschreven over haar vlucht over de Oostzee waren veel erger dan de dingen die Therese zelf in de laatste jaren van de oorlog had meegemaakt, hoewel die ook vreselijk waren. De uitgestrekte landgoederen van de familie Von Prignitz waren allang geconfisqueerd door de Sovjetregering.

Marie stond langzaam op en draaide zenuwachtig een potlood tussen haar vingers. Therese bekeek haar onopvallend vanaf de zijkant. Haar vormeloze mantelpakje hing slap om haar lichaam en was net zo onflatteus als Thereses eigen kleding. Ze hadden allebei geen gevoel voor mode en ook te weinig geld om nieuwe kleren te kopen. Ze behoorden niet tot de klanten die in de pas geopende winkels langs de Kurfürstendamm op de spullen af stormden waar de mensen zo lang

naar hadden gesmacht. Dat hadden ze gemeen. Maar er was één ding dat Marie von Prignitz duidelijk onderscheidde van Therese. Marie had een mooi, egaal gezicht.

‘De theorie van culpa in contrahendo, ook wel *cic* genoemd...’ begon ze zacht.

‘Ah, kijk eens aan!’ onderbrak Wolff brommend. ‘U kent zelfs de afkorting. Nou, nou!’ Vanaf de achterste rijen klonken lachsalvo’s. ‘Maar de vraag is of dat ons veel verder brengt! Bovendien gaat het hierbij puur om een herhaling!’

‘Eh, wat ik wilde zeggen, is dat de theorie van verwijtbaarheid bij het sluiten van een contract...’

‘Ah, en u kent ook de niet-Latijnse naam!’

Nu lachte bijna de hele zaal. Marie streek een pluk van haar golvende blonde haar achter haar oor en vervolgde: ‘... door jurisprudentie is afgeleid van algemene rechtsbeginselen. De eerste voorwaarde is het begin van contractonderhandelingen...’ Ze stopte en keek Wolff afwachtend aan.

‘Ja, wat? Praat verder!’ snauwde hij tegen haar.

Marie vervolgde. ‘... en de tweede voorwaarde is precontractueel plichtsverzuim.’

‘Fantastisch!’ riep Wolff en hij klapte in zijn handen. ‘U hebt bewezen dat u theoretisch ongeveer over het kennisniveau van een gemiddelde juridisch secretaresse beschikt. En dat één semester voor het Eerste Staatsexamen.’ Opnieuw barstten de studenten in lachen uit. ‘Dat is trouwens een heel aantrekkelijk beroep voor een vrouw. Ook daar hebt u de kans om een goede echtgenoot met een gemiddeld inkomen te vinden.’ Weer werd zijn verwachting van instemmende reacties uit het publiek niet teleurgesteld.

Therese keek hem vol afschuw aan. Wat koesterde hij zich zelfingenomen in het succes van zijn sarcastische opmerkingen.

‘Maar dat even terzijde. U bent nu tenslotte hier. Zo, en verklaart u nu maar de theorie, juffrouw Von Prignitz.’

Marie was lijkbleek geworden. Therese kon zich zo goed in haar inle-

ven. Ze voelde haar schaamte alsof het haar eigen schaamte was.

Met zachte stem begon Marie weer te spreken. ‘Nou, doordat A een tafel voor de viering van het vormsel van zijn dochter...’

‘Luider!’ riep de professor. ‘Niemand verstaat u met uw zwakke stemmetje. Als u later in een rechtszaal staat...’ Hij schermde zijn mond af met zijn hand en wendde zich tot de studenten alsof Marie en Therese hem niet konden horen. ‘... wat we in naam van de rechtspraak niet hopen...’ Hij haalde zijn hand weer weg van zijn mond en stak hem in zijn zak. ‘... zou u een toonhoogte moeten hebben waarvan de geluidsgolven duidelijk een straal van dertig centimeter overschrijden.’ Opnieuw barstte de zaal in lachen uit. Maar professor Wolff stak zijn hand op om de studenten tot stilte te manen. ‘Alstublieft, gaat u verder, juffrouw Von Prignitz!’

Marie haalde diep adem en sprak met veel luidere maar trillende stem. ‘Door een tafel te reserveren voor het feest van zijn dochter in het restaurant Zur letzten Instanz heeft hij...’

‘Heel goed, juffrouw Von Prignitz,’ onderbrak de professor haar. ‘De naam van het restaurant hebt u dus ook onthouden!’

Opnieuw zorgde Wolffs ironische opmerking voor gegrinnik onder de studenten. Marie was nu helemaal van haar stuk gebracht en keek naar Therese voor hulp. Therese deed alsof ze aantekeningen maakte. Ze schreef het antwoord in grote letters op een stuk papier en schoof dat in Maries richting, zodat ze het staand kon lezen. Marie keek er snel naar. ‘Het reserveren van een restauranttafel vormt een voorbereidende handeling voor de latere sluiting van een horecaovereenkomst en vormt dus de aanzet daartoe,’ las ze de tekst voor.

Maar natuurlijk was Maries blik op Thereses briefje Wolff niet ontgaan en hij trok zijn wenkbrauwen op. ‘Goed, dames, ik zal er denk ik voor moeten zorgen dat jullie tijdens het examen heel ver uit elkaar zitten. Zo, en nu hebben we genoeg tijd verspild!’ Hij wees naar een jonge man op de derde rij. ‘Meneer Mahler, legt u het eens aan ons uit.’

Therese draaide zich om naar Albrecht Mahler. Hij was een bleke, onopvallende student met een peper-en-zoutkleurig jasje die zich

vanaf het begin had onderscheiden met slimme, doordachte antwoorden. Terwijl Mahler de zaak zonder enige emotie uitlegde, ging Marie met een versteende blik zitten. Therese verfrommelde langzaam het papiertje en beet op haar lip. Ze wist precies hoe Marie zich nu voelde, en ze wist ook dat ze haar vriendin een slechte dienst had bewezen door het antwoord op te schrijven. Nu hadden ze zich allebei compleet voor schut gezet en zou Wolff hen tijdens de examens onder speciaal toezicht plaatsen.

‘Dames en heren, ik kan u alleen maar op het hart drukken om vanaf nu regelmatig de oefenexamens te maken. Voor de meesten van jullie laat het examen niet meer lang op zich wachten.’ Wolff wierp een veelzeggende blik op Marie en Therese op de eerste rij. ‘En de mogelijkheid om uzelf de ellende te besparen is er nog steeds.’

Toen het college voorbij was, stopten ze hun blocnote en pen in hun tas, trokken hun versleten mantels aan en liepen zwijgend naast elkaar naar de uitgang.

‘Sorry, ik wilde je niet nog meer in verlegenheid brengen,’ begon Therese.

Marie keek strak voor zich uit en vertraagde haar tempo niet eens. Ze haalde alleen haar schouders op. ‘Maakt niet uit. Ik had toch al vanaf het begin de reputatie het domme blondje van ons semester te zijn.’

‘Onzin!’ protesteerde Therese en ze gaf haar een por met haar elleboog.

‘Ik zou willen dat ik naar mijn moeder had geluisterd en kleuterleidster was geworden in plaats van rechten te gaan studeren. Maar misschien doe ik dat wel alsnog,’ voegde Marie eraan toe.

Therese bleef staan. Een paar studenten drongen langs hen heen de trap op. Twee van hen hadden een opvallend litteken op hun wang. Ze waren vast lid van een studentencorps waar geduellerd werd. Die corporsen waren officieel verboden, maar iedereen wist dat ze allang weer bestonden. Voor mannelijke studenten waren ze van onschatbare waarde in tijden van woningnood, want ze boden tehuizen aan met

studentenkamers. Een van hen, een jongen met glad naar achteren gekamd blond haar, fluisterde tegen Therese en Marie: 'Nou, dames? Wolff had het vandaag weer eens op jullie gemunt. Dat was zeker geen pretje, hè?'

'Bemoeit u zich met uw eigen zaken, meneer Hammer,' zei Therese tegen hem toen ze zag dat het laatste restje kleur uit Maries gezicht verdween.

'Wanneer gaat u eindelijk eens met me uit, juffrouw Von Prignitz?' vroeg hij, terwijl hij nonchalant met één hand op een rugleuning leunde en deed alsof Therese niet bestond.

Marie haalde diep adem, maar het enige wat ze kon bedenken was: 'Daar kunt u lang op wachten!'

'Waarom zou u hier blijven zwoegen? Trouwt u met mij, dan komt u veel sneller in aanmerking voor een hogere beambtenbaan.'

'Idioot!' antwoordde Marie.

'Waarom wilt u nu per se rechten studeren! U wordt later toch huisvrouw,' merkte een ander op, die nonchalant een pijp uit zijn borstzak trok en in zijn mondhoek stak.

Weer een ander greep hem bij de arm. 'Schiet op, we moeten verder!'

De meesten hadden de collegezaal al verlaten om op tijd bij het volgende college te zijn. Dat vond een paar straten verderop plaats in een van de oude Dahlem-villa's die bij de campus van de universiteit hoorden. De pauze was maar kort. De twee vrouwen keken de studenten na die ineens gehaast de trap op liepen. Marie wilde ook naar de uitgang lopen, maar Therese pakte haar bij de arm en draaide haar naar zich toe.

'Trek het je niet aan!' zei ze.

'Zie je het niet, of wil je het niet zien? Zo denken ze allemaal! Ik heb er schoon genoeg van. Ik stop ermee!'

'Stoppen met studeren? In het zesde semester? Dat meen je niet!'

Ze keek in het bleke gezicht van haar medestudente. Het was bijna perfect, op de kleine wipneus na. Er schoot een gedachte door Thereses hoofd. Als Marie stopt, moet ik dit helemaal alleen doorstaan!

‘Marie, het duurt niet lang meer! Je hebt het al zo lang volgehouden. Je hebt alle testimonia gehaald. Als je nu stopt, is alle moeite voor niets geweest.’

‘Ten eerste ben ik er alleen met jouw hulp voor geslaagd, ten tweede is Wolff lang niet de enige die vindt dat ik hier niet op mijn plaats ben, en ten derde haal ik het examen toch niet.’

‘Wat een onzin! Natuurlijk haal je het!’

Marie draaide zich weer om en liep langzaam verder.

‘Wolff heeft gelijk. Hoe meer ik erover nadenk, hoe meer ik besef dat ik hier niet thuishoor. Dus dat college staatsrecht kan me ook gestolen worden.’

Therese zocht naar een passend antwoord, maar kon er geen bedenken. Hoe langer ze erover nadacht, hoe meer ze zich realiseerde dat ze zelf ook twijfelde of Marie geschikt was voor de rechtsgeleerdheid. In tegenstelling tot haarzelf. Terwijl zij wist dat rechter het enige beroep was dat ze ooit wilde uitoefenen, had ze bij Marie van begin af aan gevoeld dat haar studiekeuze niet gebaseerd was op innerlijke overtuiging. En als Therese eerlijk tegen zichzelf was geweest, had ze voor zichzelf moeten toegeven dat er een grote mate van egoïsme achter schuilde toen ze Marie een compliment gaf. Ze zei vleierend dat Marie taalkundig bovengemiddeld getalenteerd was en makkelijk met de anderen kon meekomen, ook al was ze misschien niet een uitblinker op het gebied van logica. En dat over juridische beroepen altijd werd gezegd dat je niet per se beide kwaliteiten in overdreven mate hoefde te hebben om een goede jurist te worden, en dat ze erg intelligent was. Therese beet op haar lip. Marie was misschien slim en bijdehand, en zeker niet dom, maar was ze echt intelligent? Zou ze zichzelf misschien alleen maar kwellen met het Staatsexamen en later, wanneer ze ging werken, het ook vreselijk moeilijk krijgen?

Ja, dat zal zo zijn, zei een innerlijk stemmetje tegen haar, maar dat kon ze nu niet gebruiken.

‘En trouwens, heb je dan helemaal geen trots, Marie?’ eindigde ze haar preek, precies op het moment dat ze de vierkante stenen platen

van het voorplein waren overgestoken en de straat op waren gestapt. Therese keek op haar sierlijke polshorloge. Ze had allang bij het volgende college moeten zitten. ‘Voor het geval je met de metro wilt, die rijdt vandaag niet!’ zei ze.

Marie knikte. ‘Ik weet het! Er wordt een bom onschadelijk gemaakt.’

Met opeengeperste lippen gingen ze bij de bushalte staan. Onmiddellijk blies de koude oostenwind ongehinderd onder hun wollen rokken en in hun gezicht. Hun ogen begonnen ervan te tranen. Ze keken uit over de grijze geplaveide straat. Enkele oude villa’s in de wijk Dahlem hadden de oorlog op miraculeuze wijze zonder schade doorstaan. Maar het terrein tegenover het hoofdgebouw – het voormalige instituut van de Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft – was een woestenij waar geen muur de ijzige wind kon tegenhouden. Ondanks de kou en het bordje **VERBODEN TE BETREDEN** waren er kinderen aan het spelen. Het was nu acht jaar geleden dat er een einde aan de oorlog was gekomen en met behulp van het Amerikaanse Marshallplan was al aan het eind van de jaren veertig begonnen met de wederopbouw van de verwoeste stad. De inwoners van Berlijn hadden vijfenzeventig miljoen kubieke meter puin opgeruimd, er bouwmaterialen uit gehaald en bergen afval opgestapeld. En nog steeds stonden er ruïnes, met lege raamholtes waar de wind doorheen fliet. Veel stadskinderen hadden nog nooit een intacte straat gezien. Voor hen waren dergelijke terreinen met puin, die getuigden van de verschrikkelijke catastrofe van de afgelopen jaren, met hun onkruid, platgetreden paden en struiken, als speeltuinen. Marie draaide haar gezicht in de richting van waaruit ze de bus verwachtte. Iemand had jonge bomen geplant in de perken waar ooit imposante beuken hun takken hadden uitgespreid om in hete stadssomers schaduw te bieden en in strenge winters beschutting tegen de wind. Direct na de oorlog heerste er een ernstige hongersnood en was brandhout schaars. Dat liet nog lang sporen na in de stad. De bomen in de Tiergarten waren verstookt, grote stukken van het Grunewald waren gerooid en de oude bomen van sommige lanen waren uit pure nood ook in de kolenkachels van Berlijnse woningen beland. De dunne

stammetjes van hun plaatsvervangers, die lang niet zo stabiel waren als de paaltjes waaraan ze waren vastgebonden, leken broos en bescherming nodig te hebben. Meedogenloos trokken de harde windvlagen aan hun fragiele takken en verborgen scheuten. Wanneer zou de ijzige, grauwe winter van 1953 eindelijk verdreven worden door de lentezon?

Therese stak een hand uit en schikte Maries bruine revers goed, die naar binnen waren gevouwen toen ze haar mantel had aangetrokken. Daarna blies ze tegen haar vingers. Omdat ze allebei hun dikke wetboeken bij zich hadden, die in studentenjargon de 'rode bakstenen' werden genoemd, konden ze hun handen niet in hun jaszakken steken.

'Ik zou willen dat ik mijn handschoenen en sjaal niet in de haast thuis had laten liggen,' zei Marie.

'Ik ben mijn handschoenen vorige week in de metro verloren,' antwoordde Therese, terwijl ze naar haar vriendin keek. 'Kom op, Marie. In de collegezaal is het in elk geval warm! Nog één college en dan wordt het afscheid van de provisorische mensa gevierd. De Rostlaube wordt eindelijk gesloten... Dat mogen we absoluut niet missen.'

Tegelijkertijd besepte ze maar al te goed dat ze het mikpunt van spot van hun medestudenten zouden worden als ze allebei te laat bij het college strafrecht zouden verschijnen. Maar ze zei: 'En professor Sternberg is een van de aardigere!'

Marie zocht Thereses blik en leek daarin op zoek te zijn naar haar bijbedoelingen. Therese probeerde een neutraal gezicht op te zetten om de twijfels van haar vriendin weg te nemen. Ze hadden het hier al zo vaak over gehad. Ze wist dat ze haar geen bemoedigende glimlach kon schenken. Daarvoor was haar gezicht te misvormd. Het enige wat kon helpen was oprechtheid.

'Vind je echt dat ik door moet gaan, Therese?' vroeg Marie aarzelend. 'Of zeg je het gewoon zodat je niet het enige meisje bent in ons semester?'

Therese keek haar met haar diepbruine ogen aan en legde alle nare gevoelens die ze kreeg bij de gedachte om haar studie en examen zonder haar vriendin te moeten doen in haar blik.

‘Ja, je hebt gelijk, Marie. Ik wil niet alleen zijn. Maar het gaat ook om jou. Je mag nu niet opgeven. Ga met mij mee!’ fluisterde ze.

In de verte zagen ze de dubbeldekker aan hun kant van de weg aankomen.

‘De bus is er,’ zei Therese teleurgesteld. Nu had ze geen tijd meer om Marie te overtuigen. Maar toen ze het nummer boven de voorruit herkende, kreeg ze weer hoop. ‘Dit is mijn bus, lijn zestien, die gaat naar de Kurfürstendamm en niet in jouw richting.’ Nu kon ze Marie misschien toch nog overhalen. ‘Je wilt hier toch niet in de kou op lijn elf blijven wachten? Wie weet wanneer die komt. Dan ben je helemaal bevroren.’

Marie schudde haar hoofd. ‘Nee, dat duurt me te lang, ik ga nu gewoon via een omweg.’

Vlak voordat Marie haar voet op de onderste metalen trede zette, bleef ze staan en draaide ze zich naar Therese om. Een oudere student achter haar riep verontwaardigd: ‘Nou, wat wilt u nu, juffrouw? U blokkeert de ingang.’ Marie deed een stap opzij om hem te laten passeren, stapte op de treeplank en draaide zich om.

‘Tot gauw, Therese!’

Therese slikte. Toen zei ze met ferme stem tegen haar vriendin: ‘Tot morgen, Marie. Beloof het!’ En toen Marie niet antwoordde, voegde ze eraan toe: ‘Laat me niet alleen met die jakhalzen!’

Maries ogen werden groot. Ze aarzelde even en antwoordde toen: ‘Dat is niet eerlijk, maar ik blijf!’ Ze sprong van de treeplank.

Therese moest glimlachen. Ze wist dat haar gezicht zich daardoor raar vervormde. In Maries ogen zag ze even het gebruikelijke medelijden opflakkeren, zoals altijd als Therese haar mimiek niet onder controle had.

‘Alleen om jou een plezier te doen!’ zei ze.

De deuren van de bus gingen luid sissend dicht en hij reed schokkerig weg. Waarschijnlijk was het inderdaad niet eerlijk, dacht Therese terwijl ze de bus nakeek. Het lichte geel van de bus vervaagde in de melkachtige lucht terwijl hij naar het westen reed. Therese draaide zich

om en keek weer op haar horloge. Het was al half twaalf!

‘We moeten nu wel heel erg opschieten.’

Het was ongeveer vijf minuten stevig doorlopen om bij de kleine villa in de Boltzmannstrasse te komen. Ze trokken allebei hun rokken wat hoger op en renden weg.

Professor Sternberg stopte abrupt met spreken toen ze de geïmproviseerde collegezaal binnenkwamen, de voormalige woonkamer van een jugendstilvilla, maar knikte alleen in de richting van de vrije stoelen op een van de achterste rijen en maakte zijn zin af zonder verder acht op hen te slaan. Therese voelde meteen een weldadige warmte, die zich door haar ledematen verspreidde. In een hoek van de kamer met houten lambrisering pruttelde een kolenkachel en door de vele aanwezige jongemannen warmde de lucht nog verder op. Ze voelde zelfs de behoefte om haar jas uit te trekken. De persoon die naast haar zat, stak zijn hand uit om haar te helpen. Ze keek hem verbaasd aan. Nu viel het heldere koningsblauw van zijn trui haar pas op. Het was dezelfde student die ze bij het vorige college had ontmoet. Natuurlijk wist ze wel hoe hij heette, want in totaal waren er maar tachtig studenten in haar semester. Maar hij had haar nog nooit aandacht geschonken.

‘En, weer de metro gemist?’ fluisterde hij met een vriendelijke grijns op zijn gezicht.

Therese boog haar hoofd en klapte het piepkleine tafeltje uit dat aan de armleuning vastzat. Ze was niet gewend dat een van haar medestudenten zo aardig tegen haar was. Hoe moest ze daarop reageren? Ze legde haar blocnote op het tafeltje, pakte haar pen en deed alsof ze naar de woorden van de professor luisterde. Niet glimlachen, beval ze zichzelf. Anders kijkt hij me nooit meer aan.